

Tanja Ilić i Harald Hofman

Projekat FREKVENCIJE 2, TANJA ILIĆ

ART FAMA: Šta je bilo presudno pri odabiru umetnika za frekvencije?

TANJA ILIĆ: Specificno iskustvo. Moram da ponovim da je značenje pojma "aktivna margina" nastalo kao posledica kritičkog razmišljanja i sa sveštu o istorijskim okolnostima od 70-ih do danas. Podudarnosti našeg umetničkog aspekta će se artikulisati u akciji Frekvencije. Moguće je da će ova situacija istovremeno otvoriti jednu vitalno bitnu energetsku čakru umetnosti - onu u kojoj je akumulirana energija koja opstruiše poslednjih četrdeset godina na ovom prostoru naročito ove umetnike. Nije slučajno, da u frekvencijama učestvuju umetnici koji su neudobni i koji rizikuju u datom društvenom kontekstu, u određenom vremenu. Sledeće Frekvencije će biti sa Harldom Hofmanom. Nemačkim umetnikom sa kojim sam studirala nekada na Akademiji u Diseldorfu.

ART FAMA: Zašto baš Tvrđava?

TANJA ILIĆ: Interesantno je da na Tvrđavi postoji dugo unazad jedan breg za razmišljanje, a istovremeno i kazamati u kojima su kažnjavana slobodna mišljenja.

Tu nalazim epicentarapsurda na kome je utemeljena čitava jedna dijalektička situacija. Najmanje je slučaj da danas, ti kazamati upozoravaju na jedan kontinuitet, punog i praznog. Kao i bedemi... Ipak ne moraju se tako zvati da bi to i bili... Definitivno sve ovo zajedno me je iniciralo da frekvencije povežem sa Tvrđavom kao i njeni bitni energetski aspekti... koje stvaraju labyrintri, zagonetke zazidanih, začepljenih tunela, sećanja. Da ne govorimo sada o položaju same Tvrđave, o istoriji, o percepciji prostorne marge, kontinuitetu, o strateškom utvrđenju, o civilizacijskim sudarima ispod zemlje i u skoro svakom zidu... i vremenu..

ART FAMA: Može li se osnovni koncept frekvencija označiti kao afirmacija slobodnog govora i umetničke pozicije koja je zastupa?

TANJA ILIĆ: Radi se o opstanku a ne afirmaciji! Opstanku slobode kritičke svesti umetnosti! Stvarne slobode a ne onoga što se tako zove - funkcionalne, odgovarajuće... Ono što se ovde time smatra, četrdeset godina unazad, nosi sa sobom zapušenja, zakrećenja, smetnje, ometanja, kočenja, kažnjavanja,

sprečavanja, zatvaranja...danас tek direktnu obliteraciju jezika i smisla.

ART FAMA: Koji su to vanumetnički interesi kojima se vode centri moći u kulturi kod nas?

TANJA ILIĆ: Već u naznakama ovog pitanja možemo videti o čemu se ovde konačno radi. Centri moći u kulturi! Ili javni servis umetnosti? Ovde se zloupotrebljava maksimalno pozicija u kulturi proizašla iz političkog angažmana, nepotizma i to pre svega tu moć, sa malim izuzetcima, određuje a ne specifično znanje, iskustvo, kvalitet. Ovde nema danas mesta za takvu vrstu rasprave. Interes artikuliše onaj ko ima moć što ne znači da se to poklapa sa "interesima" umetnosti.

ART FAMA: Da li se rad "Pticu nosim zbog umetničkog rada" može čitati u istom kontekstu i kao pridružen frekvencijama?

TANJA ILIĆ: Da bi se stvari jasno shvatile trebalo bi objasniti neke okolnosti koje su se

dešavale pre ideje o akciji na frekvencijama... "Pticu nosim zbog umetničkog rada" je rad koji je nastao 2005 godine kada sam pokušala da sa pticom u džepu odem iz Beograda u Talin, u Estoniju, na izložbu Internacionalnog umetničkog gremiuma. U Talin sam, kao što se vidi iz rada danas, mogla da stignem samo bez ptice, jer mi je na carini oduzeta, pa sam kao odgovor na tu situaciju tamo postavila ono što jeste u džepu, umesto ptice - carinski prekršaj...Prekinut je kontinuitet ptice i uveden je prekršaj u kome stoji i da je ptica roba.. Sadržaj zabeleženog ekcesa na formularu, osim toga što govori jasno o civilacijskim i današnjim upečatljivim društvenim okolnostima, krizi, pokazuje mi i kako se dalje percipira jedna čista direktna jezička opstrukcija u šta se ona potom pretvara... Taj rad je sada bio ponovo izložen u Grafičkom, u proširenoj situaciji... Dalje, poznat je tekst koji sam radila pre

nekoliko godina sa Haraldom Hofmanom, u kome svoju umetničku poziciju jezika označavam pod pojmom koga sam nazvala "aktivna margina". Taj pojam se dalje razvijao, analizirao, prilično definisao i na kraju oživeo. Osim određenih umetnika koji imaju ovo specifično iskustvo, primera radi, skroz jasno ga prepoznaje kroz svoje iskustvo i Hanes Boringer, jedan od najbitnijih savremenih nemačkih filozofa. I to je frekvencija. Ali i jedna jako bitna informacija za percepciju današnjeg fundamentalnog pitanja...

Iste 2005. radim rad u kome pravi kloštar, čovek sa marginе društvenog konteksta referiše na Mikelandelovog Davida i uspostavlja jednu skroz absurdnu situaciju, otvara stanja potpunih paradoksa...u Firenci. Dakle, ideja o akciji "Frekvencije" nastaje dve godine posle svega ovog, što opet ne znači da frekvencije i kao neartikulisano stanje nisu do sada postojale, prosto radi se samo o artikulaciji iskustva - i to baš sada. Na frekvencijama se može zajednički doći do bitnih iskustvenih preklapanja a naša pojedinačna iskustva su starija od ove akcije.

ART FAMA: Kako objašnjavate kontinuitet opstrukcije slobode govora kroz čitavu istoriju umetnosti uprkos brojnim dokazima da su upravo umetnici koji je zastupaju uvek bili oni koji su pomerali njene granice?

TANJA ILIĆ: To je civilizacijski paradoks i bitan paradoks istorije umetnosti. Umetnost cilja tamo gde talentovana istorija ne može uvek da vidi. Verovatno nije slučajno jedan, Karavađo slikajući madonu za modela uzeo mrtvu prostitutku. Da li si siguran danas, kao mladi istoričar, posle toliko vekova, da to nije bio njegov konceptualni rad? Konceptualna slika skoncentrisana protiv jedne dogme? A opet da li si siguran da su braća Karci pomerili nešto toliko značajno?

Drugi paradoks je vremenska sihronizacija umetnosti i onoga koji je voli i prati.

Subverzivnost jednog jezika se podrazumevala u represivnim okolnostima. Subverzivnost kao vitalna dijalektička potreba je i tebi -istoričaru znak da cenzura postoji. Pitanje je etike, svesti, odgovornosti istoričara šta će istorizovati u tom svom represivnom vremenu. Retki su u istoriji svesni pojedinci.

Pored toga ne treba izgubiti iz vida da je dan-

as realnost još subverzivnija, i u tome čini mi se i kreativnija. I da je subverzivnost koje se sećamo postala izlišna. Kriza je percepcije i ukupnog smisla pozicije dijalektike. I zato postoji potreba da se danas o tome ponovo razgovara.

ART FAMA: Tvoje mišljenje o domaćoj sceni i potencijalima mladih umetnika?

TANJA ILIĆ: Naša scena je mala i zapletena u paradoksu i dogmi. Sastavljena je danas uglavnom od nekoliko ambicioznih ljudi koji u načelu neguju današnju površnu vokaciju savremene umetnosti, dekoraciju (pri čemu su umetnici 70-ih uzeti kao istorijski argumenti za konstrukciju "nezavisnog" mainstreama), što je duboki paradoks. Sa druge strane tu je probuđeni akademizam i ogroman uticaj pre svega Francuske škole, koji se ovde danas manifestuje i transformiše u isključivi, isto, dekorativni (nekadašnji pseudo disidentski) i nacionalni akademizam, onaj koji ustvari nikada nije rizikovao svoj intimizam i jednu udobnu salonsku sliku! Još jedna situacija postoji - mimikrija, težnja blažeg oblika akademizma koji je pokušao da se transformiše u "nezavisni" mainstream. Ove sve pojave su slične, u načelu ključne odrednice ove scene mogu reći u nekim delovima iste i to je paradoks!

Naravno da tu postoje i pojave koje se ne mogu pod ovim podrazumevati, ali ovde se ne mogu percipirati kao ključne odrednice naše scene, odnosno ako bi ih i spomenula ne bi bitno promenile ovu percepciju.

I postoje na kraju slobodni strelci. Ja njih vidi dim kao bitne delatnike u kulturi, one koji su svako u svom vremenu uz ogromnu energiju i volju ovde pokretali, održavali pitanje smisla.

Mladi umetnici imaju veliku duhovnu i intelektualnu, kreativnu energiju i ogroman potencijal samo je pitanje gde će je i zašto baš tu kanalizati. Shvatanje dogmi vremena i ukupne svesti umetnosti su ključne za jedno polazište. Naši mladi umetnici stasavaju u specifičnosti, zaključani u jednoj šizofreničnoj situaciji društva u bitnoj istorijskoj krizi a spolja svetskoj. I zbog toga potencijal umetnosti i potencijal jedne situacije danas ovde ogroman.

Sa Tanjom Ilić razgovarao Dragan Radojičić